

– od napasti da se stavi u službu tržišta s pomagalicima (revije, kompozicije, kazete i dr.) i od polazišta pokoravanja 'dopadljivoj muzikalnosti' koja se razvija u nezasićenu potrebu za promjenama, dotjerivanjima, modifikacijama, do potrebe, koja se rijetko sluša, za poistovjećivanjem i za pomaganjem u poistovjećivanju sa slavljem i s njegovim dimenzijama. Ovdje treba spomenuti nužnost da se kompozitori, pastoralci, te ostali djelatnici na tom polju oslobode čisto glazbenog mentaliteta, kako bi dosegli i produbili prisutnost spasenjskog događaja koji se slavi na dobro svih, a ne samo na dobro jedne elitne skupine;

– od težnje pada u oblike bijega unatrag, prema arheologizmu glazbenih izražavanja, od mrtvila u storicističkim oblicima ili prilagodbe pod svaku cijenu koja sa sobom nosi utilitarizam koji smeta i zapliće, od volje za inovacijama koje imaju svrhu u sebi samima s ulaženjem u ugođaj esteticizma, intimizma i psihološke estetičnosti do pravoga slavlja: ono ne može biti ponovno vraćanje na svakovrsno eksperimentiranje.

Zaključujem. Uistinu, tekst iz *Izl 15,1*: "Moja je snaga, moja pjesma – Jahve" treba usvojiti svaki koji sudjeluje na slavlju i to na takav način da svi mogu pjevati Gospodinu u trajnom danas (*hodie*) pjesmu novu (usp. *Ps 39,4*), znajući da je pjevanje – prema poznatom Augustinovom izričaju (*Sermo 256*) – navlastito onomu koji ljubi.

Kristosredišnja dimenzija i dinamizmi koji su smješteni uokolo Kristove božanske osobe koja je prisutna i djelatna u slavlju, a koje je Njegovo slavlje i slavlje Njegovih, uvode u usmjeravanje pozornosti na pneumatološko načelo koje tvori naslov trećega područja koje se želi razmatrati, kako bi se postigli ciljevi ovoga prinosa.

(Nastavlja se)

OBLJETNICE

Skladateljski rast Lovre Županovića

(uz pedesetu obljetnicu njegova skladateljskog rada)

Iako su skladateljska nastojanja L. Županovića starija od nagrade *Udruženja kompozitora Hrvatske*, koju je dobio za *Pjesmu mladih graditelja* (riječi G. Viteza) 1947. godine, tu godinu, odnosno tu nagradu sâm skladatelj smatra početkom svog javnog i stručnog skladateljskog djelovanja. Raniji su pokušaji bili neposredno povezani uz njegovu orguljašku službu u rodnom gradu Šibeniku, gdje je vršio kao gimnazijalac službu orguljaša u više crkava i skladao za vlastite orguljaške i pjevačke potrebe. U tim gimnazijskim godinama su (kako je sâm skladatelj posvjedočio) nastajale i prve skladateljske skice većih glazbenih djela (misa, moteta) koje su konačni oblik dobile u kasnijim godinama.

Županovićev skladateljski rast mogao bi se označiti kao njegovo snalaženje u različitim (suvremenim) glazbenim izričajima i u njihovom primjenjivanju u većini djela nakon 1960. godine. Tako: u kantati *Priča o ciganima* (na tekst Vl. Pavletića) očituje se skladateljeva sklonost za dramsko i polifono izražavanje; operu *Pisava* (*Svoga tela gospodar* Slavka Kolara) skladatelj je napisao u duhu hrvatskoga glazbenog folkloru, pučkoga glazbenog izričaja; u *Časkanjima* za flautu, gudači orkestar i timpane došla je do izražaja proširena tonalitetnost, a u *Mikrosuiti na temu o interpunkcijama* slobodna atonalitetnost. Među djelima skladateljeva snalaženja u suvremenim glazbenim dostignućima jest i jedno djelo za orgulje: *Studija u bojama* u kojem je primijenjena aleatorika. (Više o skladateljstvu L. Županovića vidi u N. Njirić, *Plodna glazbena djelatnost L. Županovića*, Sv. *Cecilija* LXV/1995., 4, 94-97.) O nekim od ovih skladateljskih nastojanja ostao je i zvučni zapis.

Za glazbeno stvaralaštvo s područja duhovne i liturgijske glazbe doprinos L. Županovića imao je dvostruki

*Svim cijenjenim pretplatnicima,
suradnicima i dobročiniteljima za
božićne blagdane mir, veselje,
a u novoj godini zdravlje i svega
obilja žele*

UPRAVA I UREDNIŠTVO

rast: izvorni skladateljski i muzikološko-skladateljski (muzikološko-skladateljski zato, što je ne samo transkribirao nego i nadopisao dionice pojedinim djelima hrvatske glazbene baštine). Za ova bi se glazbena djela L. Županovića moglo ustvrditi da su njegov osobni odgovor na izazov pripadnosti hrvatskom narodu i zapadnom kršćanstvu. Ona su, naime, neposredni plod skladateljeva traganja za hrvatskom glazbenom prošlošću i življenja sadašnjosti Hrvatske.

Prve dvije skladbe pojavile su se 70-tih godina: popjevka *O Marijo, Otoka Gospe* (riječi s. Marije od Presvetog Srca) kad se je slavila tisućita obljetnica Gospe od Otoka; motet za manji i veći mješoviti zbor *Šibenska molitva* na istoimeni tekst iz 14. stoljeća nepoznatog pisca, nađen u Šibeniku, nastao je 1966. u godini obilježavanja 900. obljetnice spomena toga grada (SvC XL/1970. 1 - prilog 1-7.). Nešto kasnije nastaju neke liturgijske skladbe koje su odraz osobnih skladateljevih "nemira": *Hrvatska misa* za mješoviti zbor i orgulje, odnosno *Ti moj si Bog* i *Slava Ti Bože* (SvC XLIX/1979., prilog br. 4, 7-9) te *Tiho, tiše* (SvC L/1980., prilog br. 3.2). *Elegijski epitaf* za mješoviti zbor a cappella (posvećen zboru crkve sv. Petra u Zagrebu *Hosanna*) nastao je kao odgovor na ratne strahote devedesetih godina. Ovaj duhovni madrigal je dio ciklusa *Cantica Croatica '90* (SvC LXV/1995., prilog br. 3, 3-8). U isto vrijeme (SvC LXV/1995., 4, 2-8) objelodanjena je božićna pastorella *Slava Bogu* za 2 sola i mješoviti zbor uz orgulje. Godinu dana kasnije objelodanjen je *Aleluja! Uskrsna zaklinica* za solo (alt), mješoviti zbor i orgulje (SvC LXVI/1996., prilog br. 1). Moglo bi se reći da su ove dvije skladbe odraz zahvale i klicanja nad činjenicom oslobođene Domovine.

Županovićeve obradbe (ne samo transkripcija, nego i dopisivanje manjkajućih dionica, odnosno priređivanje cikličkih oblika itd.) jesu muzikološka novost u nas. One označavaju zrelost pristupa, muzikološku i skladateljsku invenciju muzikologa-skladatelja. I djela ovakve vrste su nastajala postepeno, a povezana su svojim počecima za glazbeni prilog časopisa *Sv. Cecilija*. Najprije je objelodanjena *Pjesma za blagoslov* Vatroslava Lisinskog (SvC XXXIX / 1969., 2, 5-6) što se (iako nema pisanih naznaka) može smatrati odrazom te godine tiskanog Županovićevo djela: opsežne znanstvene monografije *VATROSLAV LISINSKI (1819.-1854.), život - djelo - značenje*, Zagreb 1969. godine. Potom je nastalo drugo veliko djelo L. Županovića – niz od deset svezaka s naslovom: *Spomenici hrvatske glazbene prošlosti*. Kao odraz na to djelo objelodanjeni su himnički oblici Atanzija Grgičevića-Jurjevića (dva od njih u prilogu SvC LVIII/1988., 1, 3-4: *Na blagdan Uzšašća Gospodnjega, Na blagdan Uzvišenja bl. Dj. Marije*), odnosno u liturgijskoj pjesmarici *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* (Zagreb, 1983.) pod br. 565: *Milost Duha Svetog*. Među djelima objelodanim u *Spomenicima hrvatske glazbene prošlosti* (prikladnim i za bogoslužna slavlja) treba

istaći: *Vesperae Beatae Mariae Virginis/Večernja blažene Djevice Marije* Vinka Jelića (iz djela *Arion I i II*). To je djelo, kao novina u prilagođavanju stare glazbene baštine suvremenoj glazbenoj praksi, našlo izvodilački odraz u Varaždinu i Zagrebu, odnosno na gramofonskoj ploči i (1996.) na CD-kompaktu. Županović je, nadalje, kao dobar poznavalac hrvatske glazbene baštine, pronašao je mogućnost izgraditi i prirediti za izvođenje *Vesperae de pluribus Martyribus* Tomasa Cecchinija i namijeniti ih novom hrvatskom svecu, svetom Marku Križevčaninu u godini kad je proglašen svetim. Djelo je izvedeno na otvorenju ovogodišnjih *Varaždinskih baroknih večeri*, i za njega je Županović dobio nagradu *Ivan Lukačić* Varaždinskih baroknih večeri.

Prividnu "točku na i" L. Županović je označio dvama djelima Julija Skjavetića, hrvatskog skladatelja iz 16. stoljeća: transkripcijom moteta iz Skjavetićeve 1. knjige tih skladbi i madrigala iz nepotpuno sačuvane zbirke; ovim je madrigalima nadopisao dionicu basa, a u tri slučaja i quintusa. (Moteti su izvedeni prije dvije godine na Varaždinskim baroknim večerima, a madrigali čekaju praizvedbu slijedeće godine, također na VBV).

Spomenutim izvornim / muzikološkim skladateljskim djelima treba pribrojiti Županovićevo življenje s napjevima iz naše glazbene baštine. Ona su imala odraza na njegov skladateljski izričaj. Od malih glazbenih oblika ovdje treba spomenuti popijevku sv. Lovri: *Slavimo danas* (*Pjevajte Gospodu pjesmu novu*, br. 668), kojoj u naznaci za autora nalazimo: Prema CO. Veća djela ovakve vrste su: *Tri korala* i *Suita za violinu i klavir* (nastala na napjev *Uskrsnu Isus doista* iz hrvatskog glazbenog zbornika CO još 1952. godine). Suita je 1953. godine izvedena u Bilthovenu (Nizozemska), čime je L. Županović svratio pozornost inozemne javnosti ne samo na svoje djelo nego i na našu staru glazbenu baštinu.

Neumornim traganjem za hrvatskom glazbenom baštinom Županović je pronalazio put oživljavanju iste u svakom vremenu (i onom kad je bilo potrebno riskirati, odnosno polemički izboriti pravo na hrvatsko nazivlje...). Tako je, počevši od monografije o V. Lisinskom, odnosno dva sveska njegovih skladbi, pa do moteta i madrigala J. Skjavetića (kroz gotovo 40 godina) do-stvorio velebno djelo u oživljenim djelima naše glazbene baštine. Usporedno s tim djelima on se sve češće očituje (u glazbenom prilogu časopisa *Sv. Cecilija*) kao skladatelj izvornih djela. Zato se dobre želje za dugi život i plodonosni rad mogu povezati s "prividnom točkom na i", jer još uvijek nije ugledala svjetlost dana njegova druga *Hrvatska misa*, a nisu objelodanjena niti dva sveska (pretisak, odnosno komentari i studije) glazbenog zbornika *Citharae octochordae*, djela koje je za tisak (sa suradnicima) pripremio još zagrebačke 1994. godine itd.